	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ»
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Назва кафедри	Статистики та математичних методів в економіці
Мова викладання	Українська
Керівник курсу	**Коваль Світлана Петрівна**, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри статистики та математичних методів в економіці
Профіль керівника курсу	*http://nasoa.edu.ua/spivrobitnyky/koval-svitlana-petrivna/*
Контактна інформація керівника курсу (e-mail)	E-mail: SKoval@nasoa.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:			
			Лекцій	Практичних та семінарських занять	Самостійна підготовка	Вид підсумкового контролю
	Денна форма навчання					
	4	120	20	22	78	Залік
	Заочна форма навчання					
	4	120	2	4	114	Залік

Опис дисципліни	**Навчальна дисципліна «Система національних рахунків»** є вибірковою компонентою навчального плану. **Метою вивчення навчальної дисципліни** є надання здобувачам вищої освіти теоретичних знань щодо системи національних рахунків (далі – СНР) та практичних навичок по статистичному дослідженню інформації, яку можна отримати, використовуючи СНР. **Завданнями навчальної є** ознайомлення здобувачів вищої освіти з методологічними засадами та структурою побудови національного рахівництва та доведення необхідності використання при дослідженні національних рахунків низки статистичних методів для прийняття обґрунтованих рішень в управлінні державою. **Формат проведення дисципліни:** лекції, практичні заняття, самостійна робота. Здобувачі вищої освіти мають змогу отримати індивідуальні консультації.

Професійні компетентності	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен *знати*: - сутність, призначення та основні принципи побудови Системи національних рахунків (СНР); - методологічні засади національного рахівництва, основні поняття, категорії та класифікації СНР; - структуру та взаємозв'язки основних рахунків і макроекономічних агрегатів; - методи розрахунку валового внутрішнього продукту та інших показників СНР; - принципи побудови рахунків виробництва, утворення, розподілу та використання доходів; - призначення рахунків нагромадження та балансів активів і пасивів; - основні статистичні методи аналізу показників СНР; - можливості використання даних СНР для оцінювання стану та розвитку національної економіки.
Програмні результати навчання	У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен *вміти*: - використовувати офіційні статистичні джерела для отримання показників СНР; - розраховувати та аналізувати основні макроекономічні агрегати; - визначати взаємозв'язки між показниками окремих рахунків СНР; - аналізувати структуру та динаміку валового внутрішнього продукту, доходів, споживання і нагромадження; - застосовувати статистичні методи для оцінювання макроекономічних процесів; - здійснювати порівняльний аналіз показників національних рахунків; - інтерпретувати результати статистичного аналізу та визначати чинники змін в економіці; - формулювати обґрунтовані висновки щодо стану, тенденцій і перспектив розвитку національної економіки.
Програма навчальної дисципліни	**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ.** Тема 1. Предмет, метод і завдання методології та організації національного рахівництва. Тема 2. Джерела виникнення та етапи становлення системи національних рахунків. Тема 3. Загальна характеристика системи національних рахунків Тема 4. Структура системи національних рахунків. **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ2. НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ В АНАЛІЗІ ТА УПРАВЛІННІ** Тема 5. Основні складові системи національних рахунків. Тема 6. Роль балансів та рахунків нагромадження в системи національних рахунків. Тема 7. Агрегати в системі національних рахунків та їх взаємозв'язок. Тема 8. Взаємозв'язок між макроекономічними блоками

Методи навчання	Для досягнення навчальних цілей, розвитку особистісних якостей і професійної підготовки здобувачів вищої освіти передбачається застосування різноманітних методів навчання, зокрема: - словесні (лекція, пояснення, бесіда, навчальна дискусія); - наочні (ілюстрація, демонстрація, презентація, візуалізація статистичних даних); - практичні (збирання, систематизація та статистичне оброблення інформації, розрахунок статистичних показників, побудова таблиць і графіків, виконання розрахунково-аналітичних завдань); - репродуктивні та продуктивні (відтворення алгоритмів статистичних розрахунків, дослідницькі, пошукові та частково-пошукові методи, аналіз статистичних даних, прогнозування); - методи стимулювання та мотивації навчання (пізнавальні й навчальні дискусії, аналіз практичних ситуацій, розв'язання проблемних завдань); - методи контролю і самоконтролю (усне та письмове опитування, тестування, перевірка практичних завдань, самоперевірка результатів розрахунків).
Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни	Комп'ютери з програмним забезпеченням для виконання різних видів освітньої діяльності: Microsoft Office, Веб-браузери. Мультимедійний проектор, комп'ютер, ноутбук, використання платформи Microsoft Teems та Moodle для дистанційного навчання.
Політики навчальної дисципліни	***Політика щодо академічної доброчесності.*** Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти НАСОА є передумовою для ефективного опанування результатами навчання і отримання позитивної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Складові політики академічної доброчесності регламентуються: Положенням про академічну доброчесність Національної академії статистики, обліку та аудиту, затвердженим рішенням Вченої ради НАСОА, протокол від 26 червня 2026 р. №15. Відповідно до Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти в НАСОА та Положення про академічну доброчесність НАСОА у разі виявлення викладачем порушення студентом норм та правил академічної доброчесності, викладач зобов'язаний застосувати норми п.4.17.2 Положення про академічну доброчесність НАСОА, зокрема: «повторне проходження оцінювання (тест, контрольна робота, залік, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента (модуля) освітньої програми». ***Політика щодо відвідування занять.*** Здобувачі вищої освіти денної форми навчання зобов'язані відвідувати заняття. Поважними причинами для відсутності на заняттях є хвороба, академічна мобільність або інші випадки відсутності, які підтверджені документально. Якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та відповідно до графіку консультацій викладача. ***Політика щодо перескладання.*** Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися термінів виконання усіх завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни. Ліквідація академічної заборгованості та перескладання заліку проводиться після закінчення екзаменаційної сесії за окремим розкладом, складеним навчально методичним відділом.

	Політика щодо оскарження результатів оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням рівня його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку відповідно до Положення про організацію освітнього процесу у Національній академії статистики, обліку та аудиту, затвердженого рішенням Вченої ради НАСОА, протокол від 24 квітня 2020 р. №8 (зі змінами та доповненнями, протокол від 04 листопада 2025 р. №4).

КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

За результатами семестру здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку за 100-бальною системою, яка розраховується як накопичена сума отриманих балів за всі види поточного, модульного та підсумкового контролю.

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання здобувачем вищої освіти 35 балів у сукупності за всіма темами дисципліни.

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю здобувач вищої освіти отримав сумарну кількість балів за два змістовні модулі, що не перевищує 34 бали, то здобувач вищої освіти вважається таким, що не виконав усі види робіт, які передбачаються навчальним планом з дисципліни «Система національних рахунків» і направляється на повторний курс вивчення дисципліни.

Форми контролю	Види навчальної роботи	Оцінювання
Денна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на практичних заняттях, у т.ч.:	
	Виконання практичного завдання за кожною темою	максимальна оцінка – 5 балів
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульний контроль № 1	максимальна оцінка – 15 балів
	Модульний контроль № 2	Максимальна оцінка – 15 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимальна оцінка – 30 балів
Заочна форма навчання		
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	Робота на лекціях	-
	Робота на практичних заняттях, у т.ч.:	
	Виконання практичного завдання за кожною темою	
МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ	Модульний контроль № 1	максимальна оцінка – 35 балів
	Модульний контроль № 2	Максимальна оцінка – 35 балів
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	Залік	Максимальна оцінка – 30 балів

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та модульний контроль										**Залік**	**Сума**
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
Т1	Т2	Т3	Т4	МКР	Т5	Т6	Т7	Т8	МКР		
5	5	5	5	15	5	5	5	5	15	30	100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії оцінювання поточного контролю. Поточний контроль проводиться викладачем на практичних заняттях протягом семестру шляхом перевірки виконання практичних завдань за кожною темою навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить 40 балів за семестр.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- стандартизовані тести;
- завдання розрахунково-аналітичного характеру;
- статистичний аналіз показників зовнішньоекономічної діяльності;
- побудова статистичних таблиць, графіків та індексних моделей;
- аналіз динаміки та прогнозування показників зовнішньої торгівлі;
- презентації результатів виконаних завдань і досліджень;
- індивідуальні та групові дослідницькі завдання.

Практичні заняття передбачають обговорення теоретичних питань, виконання статистичних розрахунків, аналіз офіційних статистичних даних, інтерпретацію отриманих результатів та формулювання обґрунтованих висновків.

Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання за кожною темою становить 5 балів.

Критерії оцінювання практичних завдань

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Завдання виконано повністю та правильно. Здобувач самостійно опрацював інформацію, обґрунтовано застосував методи аналізу, правильно інтерпретував результати та сформулював аргументовані висновки.
4	Завдання виконано в повному обсязі, проте допущено незначні неточності в розрахунках, аналізі або формулюванні висновків.
3	Завдання виконано переважно правильно, але містить окремі помилки або недостатньо обґрунтовані висновки.
2	Завдання виконано частково, допущено суттєві помилки в аналізі або розрахунках, висновки неповні.
1	Виконано лише окремі елементи завдання, результати недостатньо обґрунтовані або містять значні помилки.
0	Завдання не виконано або результати не відповідають його змісту.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти передбачає опрацювання теоретичних питань, пошук та аналіз статистичної інформації, підготовку до практичних занять і виконання індивідуальних завдань. Результати самостійної роботи оцінюються в межах поточного контролю.

Критерії оцінювання модульного контролю. Модульний контроль проводиться після завершення вивчення відповідного змістового модуля у формі тестування та/або виконання розрахунково-аналітичних завдань. Максимальна кількість балів за кожну модульну контрольну роботу становить 15 балів.

За результатами двох модульних контрольних робіт здобувач може отримати максимально 30 балів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку та передбачає перевірку засвоєння теоретичних знань і сформованості практичних навичок статистичного аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Максимальна кількість балів за залік становить 30 балів.

Загальна підсумкова оцінка визначається як сума балів, отриманих за поточний, модульний та підсумковий контроль.

40+30+30=100 (балів)

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка в балах**	**Оцінка за шкалою ECTS**	
Залік		**Оцінка**	**Пояснення**
Зараховано	**90-100**	A	Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень знань навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, достатньо реалізовує теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, виконав практичні завдання відмінно або з незначною кількістю помилок. За час навчання при проведенні практичних занять проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються
	82-89	B	Здобувач вищої освіти демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною
	74-81	C	Здобувач вищої освіти в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Помилки у відповідях та розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.
	64-73	D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений програмою дисципліни. При вирішенні практичних завдань допускає значну кількість недоліків і суттєвих помилок
	60-63	E	Здобувач вищої освіти має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, здобувач вищої освіти з труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань дисципліни, відсутнє розуміння порядку виконання завдання та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.
Незараховано	**35-59**	FX	Здобувач вищої освіти може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму дисципліни здобувач вищої освіти виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є неправильними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача вищої освіти відсутні. Здобувач вищої освіти має можливість повторного складання.
	1-34	F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимоги

			програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Обов'язковий повторний курс.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

1. Сутність, предмет і завдання національного рахівництва.
2. Система національних рахунків як інструмент статистичного дослідження економіки.
3. Основні принципи та методологічні засади побудови СНР.
4. Основні поняття та категорії Системи національних рахунків.
5. Методи статистичного дослідження, що використовуються в національному рахівництві.
6. Інформаційне забезпечення та організація національного рахівництва.
7. Значення СНР для аналізу економічних процесів і прийняття управлінських рішень.
8. Історичні передумови виникнення національного рахівництва.
9. Основні етапи становлення та розвитку СНР.
10. Роль міжнародних організацій у формуванні методології СНР.
11. Основні міжнародні стандарти національного рахівництва та їх розвиток.
12. Особливості становлення та впровадження СНР в Україні.
13. Гармонізація національного рахівництва з міжнародними статистичними стандартами.
14. Сутність і загальна характеристика СНР.
15. Основні економічні категорії та класифікації СНР.
16. Інституційні одиниці та інституційні сектори економіки.
17. Класифікація економічних операцій у СНР.
18. Поняття економічної території та резидентства в СНР.
19. Основні принципи оцінювання економічних операцій у СНР.
20. Поняття потоків і запасів та їх відображення в національних рахунках.
21. Загальна структура та основні елементи СНР.
22. Принципи побудови та взаємозв'язку національних рахунків.
23. Послідовність рахунків поточних операцій.
24. Рахунки виробництва та їх економічний зміст.
25. Рахунки утворення, розподілу та використання доходів.
26. Рахунки нагромадження та їх місце в СНР.
27. Баланси активів і пасивів у системі національного рахівництва.
28. Принцип подвійного запису та балансування рахунків.
29. Рахунок виробництва: структура, показники та методика побудови.
30. Випуск товарів і послуг та проміжне споживання в СНР.
31. Валова додана вартість: сутність і методика розрахунку.
32. Валовий внутрішній продукт як основний макроекономічний показник.
33. Методи розрахунку валового внутрішнього продукту.
34. Рахунок утворення доходів та його основні показники.
35. Рахунки розподілу та перерозподілу доходів.
36. Кінцеве споживання та заощадження в СНР.
37. Економічний зміст і призначення рахунків нагромадження.
38. Рахунок операцій з капіталом: структура та основні показники.
39. Валове нагромадження основного капіталу та його складові.
40. Зміна запасів матеріальних оборотних коштів у СНР.
41. Фінансовий рахунок та його роль у відображенні фінансових операцій.
42. Рахунки інших змін в обсязі активів і переоцінки.
43. Баланси активів і пасивів: структура та аналітичне значення.
44. Національне багатство та його відображення в СНР.
45. Поняття та класифікація основних макроекономічних агрегатів СНР.
46. Валовий внутрішній продукт і валовий національний дохід: сутність та відмінності.

47. Чистий внутрішній продукт і чистий національний дохід.
48. Валовий наявний дохід та його використання.
49. Валове та чисте заощадження: сутність і методика визначення.
50. Взаємозв'язок між виробництвом, доходами, споживанням і нагромадженням.
51. Номінальні та реальні макроекономічні показники.
52. Методи аналізу структури та динаміки основних агрегатів СНР.
53. Основні макроекономічні блоки СНР та їх характеристика.
54. Взаємозв'язок між виробництвом товарів і послуг та формуванням доходів.
55. Взаємозв'язок між розподілом доходів, кінцевим споживанням і заощадженням.
56. Взаємозв'язок між заощадженням, інвестиціями та нагромадженням капіталу.
57. Взаємозв'язок між реальним і фінансовим секторами економіки.
58. Відображення зовнішньоекономічних операцій у СНР.
59. Використання показників СНР для оцінювання економічного зростання.
60. Статистичний аналіз структурних змін у національній економіці на основі даних СНР.
61. Використання показників СНР для міжкраїнних порівнянь.
62. Роль СНР у формуванні та оцінюванні результативності економічної політики держави.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна література

1. Герасименко С. С., Голубова Г. В., Потапова М. Ю., Червона С. П. Статистика : навч. посіб. / за ред. О. Г. Осауленка. Київ : НАСОА, 2022. 265 с. URL: https://ir.nasoa.edu.ua/items/7a27cdce-6d85-4381-b4d8-d49e3a39cc0b

2. Матковський С. О., Лутчин Н. П., Васьків С. Ф. Національне рахівництво : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 352 с.

3. Коваль С. П. Статистика : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький : ФОП Домбровська Я. М., 2017. 163 с.

4. Герасименко С. С., Головко В. А., Нікітіна І. М. Система національних рахунків : навч. посіб. Київ : ДАСОА, 2005. 216 с.

5. Моторина Т. М., Моторин Р. М. Національне рахівництво : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 216 с.

6. United Nations, European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, World Bank. System of National Accounts 2025. 2025. URL: https://unstats.un.org/unsd/econstats/national-accounts/sna2025

7. Eurostat. European System of Accounts — ESA 2010. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. DOI: https://doi.org/10.2785/16644

Додаткова література

1. Підгорний А. З., Милашко О. Г. Система національних рахунків : навч. посіб. Одеса : ОДЕУ, 2009. 121 с.

2. Панчишин С. М., Островерх П. І., Грабинська І. В. та ін. Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка : підручник : у 2 кн. / за ред. С. М. Панчишина, П. І. Островерха. 4-те вид., виправл. та допов. Львів : Апріорі, 2020. 648 с.

3. Єріна А. М. Статистичне моделювання та прогнозування : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 170 с.

4. Пухтаєвич Г. О. Аналіз національної економіки : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 254 с.

5. Старостенко Г. Г., Онишко С. В., Поснова Т. В. Національна економіка : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2016. 432 с.

6. United Nations, European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, World Bank. System of National Accounts 2008. New York : United Nations, 2009. URL: https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna.asp

7. Eurostat. Handbook on Quarterly National Accounts. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-gq-13-004

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України : офіційний вебсайт. URL: https://stat.gov.ua/
2. Державна служба статистики України. Національні рахунки : статистична інформація. URL: https://stat.gov.ua/
3. Організація Об'єднаних Націй. Національні рахунки та міжнародні методологічні стандарти. URL: https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/
4. Євростат. Національні рахунки (National Accounts). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/web/national-accounts
5. Світовий банк. World Development Indicators. URL: https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators
6. Національний банк України : офіційний вебсайт. URL: https://bank.gov.ua/
7. Міжнародний валютний фонд. Статистичні дані та методологічні матеріали. URL: https://www.imf.org/en/Data

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри статистики та математичних методів в економіці, протокол №1 від 27 серпня 2026 р.